

ՕՐԱԿԻՐ ԶՄԻՒՌՆԵՐ

四
卷之三

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ

ԱՐԵՎԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԵՐՈՐԴԻ ՎԵՑԵՐՈՐԴԻ ՏԱՐԻ

ԶՈՒԻՆԻԱ ՇԱԲԱԹ 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1876

1876

θ h h 4032

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Հէրսէկովինի ապստամբութեան բարեկամական վախճան մի տալու նպատակաւ , Աւստրօ-
հունդարիոյ գահին պատրաստած ծրագրին վայոք զանազան կարծիքական բացարու-
թիւններ կընթեռնումք Եւրոպիոյ լրագրաց
մէջ Կարծիքական կըսեմք , վասնզի Անտրասի
կոմին՝ որում յանձնեցաւ յիշեալ ծրագրին խըմ-
բագրութիւնն 'ի հիւսիսային մեծ տէրութեանց,
հարկ համարեցաւ , Բարձրագոյն Դրան անձնասի-
րութիւնը յարգելու համար , նոյն ծրագրին
պարունակութիւնն գաղտուկ պահել և չիմացը-
նել հասարակութեան : Այս կարծեաց մէջ ա-
մենէն հաւանականն այն է թէ Անտրասի կոմինին
առաջարկած բարեկարգութեանց ծրագրին ,
որ Փարիզի գահնադրութեան ստորագրող տէ-
րութեանց հաւանութիւնն ստացեալ է , Հէրսէ-
կովինի և Պօշնայի ապստամբեալ գաւառաց մի-
այն կըվերաբերի և ոչ բոլոր օսմաննեան տէրու-
թեան . Նմանապէս կըհաւաստեն թէ առաջար-
կեալ նոր բարեկարգութիւնքն խիստ չափաւոր
ին և ամեննեին չեն դպչիր Թուրքիոյ այժմեան
քաղաքային կացութեանն և Բարձրագոյն Դրան
վեհապետական իրաւանց ամբողջութեանը :

Փարիզի «Ժուռանալ ակ Տէպ» օրաթիրն երկայնողածով մի՝ այս խնդրոյն նկատմամբ մանրամասն աեղեկութիւններ կուտայ, յորոց աղքան կը համարիմք քաղել դիետեալալն :

վէննայի դահլիճն ամենեւին չպահանջեր թուրքիոյ կայսերութենէն՝ որ վերապազմէ զբուր կառավարութիւն իւր և փոփոխէ զսահմանադրութիւն տէրութեան իւրոյ։ Այսպիսի պահանջում մի՛ պարզապէս միջամտութիւն և Բարան վեհապետութեանն ուղղակի հարուած մի պիտի լինէր։ Բայց վէննայի դահլիճն ուրիշ տեսութեամբ կընկատէ այս գործն, և զիսնդիր

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԹՀԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Աղիք Արշակունյաց

Այն օրէն ի վեր , յորմէ հետէ լուսասփիւռ
նախանցներդ մեծին Վիւշէլմթէկի երկրի՝ ջուի-
թիրիոյ բարձրաբերց լերանց ձիւնապատ դա-
դաթներն թափանձելով մինչ նժդէ հիս հասան-
ուժդին բաղձանք մի զգացի սրտիս մէջ մերթ
նորմերթ համառօտ տեղեկութիւններ պարու-
նակող գրութիւններով թզթակցիլ քո հետայն
քաղցր յուսով և լստահութեամբ թէ ինչպէս
քո թանկագին էջերդ առ այս յօժարակամ
նորիբել պիտի բարեհաճիս , այնպէս ալ քո
պատուարժան ընթերցողները հաճութեամբ
պիտի ընթեռնուն զայնս : Եւ ահա այսօր հա-
մարձակութիւն կառնում փափաքս իրականա-
ցնելոյ . և սակայն երբ ես այժմ քո հետ մի
թղթակցութիւն պայմաննել կամիմ , յառաջ
քան զամենայն պարտիմ երաշխաւութիւն

(1) Συάντερεβαմբ սրտի փուրամբ նրատարակել զգ-
րդքահուրիքն մեր համազգի երիտասարդ բարեկա-
մբ, որ սպասարական և ուսումնասիրական ե-
ռանձիւնամբ խոստանայ շարունակել զայն յօդուած ըն-
թերցողաց Արշալուսոյ . որով անշուշտ իրաւուն
ուտանայ ՚ի վերայ անեկազ շնորհակալութեան մերոյ :

իւր կըհիմնէ՝ ի վերայ սկզբան անժխտելի իրաւանց ազգաց, որ՝ եթէ ընթերցողք մեր կըյիշեն, յոյժ խոհեմութեամբ յառաջ բերուեցաւ Հունդարիոյ երեսփխանական ժողովոյն տեղեկագրոյն մէջ : Այս սկզբան համեմատ՝ իւրաքանչիւր տէրութիւն իրաւունք ունի խոռովութիւն շտեսնել իւր դրացիէն, ինդըել՝ ինմանէ որ անհետ ընէ խոռովութեան պատճառները, և ՚ի հարկին նոյնինքն գործակից լինել նմա՝ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար : Եթէ հրդեհ մի կըպատահի դրացիս տունը, անշուշտ իրաւունք և պարտաւորութիւնը ունիմ օդնական լինել նմա կրակը մարելու որպէսզի իմտունս ալ չայրէ : Արդ՝ Աւստրիան ուրիշ նպատակ չունի բայց միայն հանդարտեցնել և խաղաղյնել իւր սահմանակից օսմանեան գաւառներն . որոց ապատամբութիւնն՝ երկարելով, կրնայ վտանգի մէջ ձգել իւր երկրին ապահովութիւնը . ուստի այս պատճառ աւ յատուկ բարեկարգութիւններ կառաջարկէ, որոց միջոցաւ կըյուսայ ՚ի ձեռու բերել զցանկացեալ հաշտութիւնն :

Ըստ ամենայն երեմանց՝ Անտրասի կոմիլին
պատրաստեալ ծրագիրն՝ ոչ պաշտօնական կերպ
պիւ պիտի մատուցուի Բարձրագոյն Դրան . այսու
ամենայնիւ , Փարլիզի դաշնագրութեան
ստորագրող վեց տէրութիւնք՝ զատ զատ բա-
րեկամական յորդորներ պիտի ընեն նմա վասն
ընդունելութեան յիշեալ բարեկարգութեանց
ծրագրոյն :

Կայսերական հրովարտակաւ , վսեմա . Հալէթ
փաշան՝ որ կ. Պօլոյ քաղաքապետ էր , հասա-
րակաց շինութեանց նախարար կարգեցաւ , փո-
խանակ վսեմա . Գատրի—պէջին , որ ծովային
նախարարութեան խորհրդական (միւշթէշար)՝
անուանեցաւ :

Վաեր Յակոբ կոստանդ Էֆէնտիին , որ Հելաէ-
կովինի գաւառին մէջ կաչքօյի կառավարիչ և
առժամանակեայ կերպիւ ՚ի Պօլիս կըդանուէր ,
փաշայի տիտղոս ջնորհուեցաւ հանդերձ ըումէ-
լիի պէյէրպէյութեան աստիճանաւ : (1)

(1) ՄԵր նախընթաց քունով՝ կաշաս այս բարեպատճեց նախընթացի մը հասաւ ընծայելով՝ քաղաքին միևնուագրաց նետ գրած եինք քէ հասարակաց շինուածոց նախարար անուանեցաւ :

տալ քեզ թէ ես սկսածս հաւատարմութեամբ
պիտի շարունակեմ. բայց նաև շմունամք յիշել
քո բաժինն ալ, որ է խոստանալ ինձ քո պատ-
ռական թերթերուն մէջ առ այս մի փոքրիկ
անկիւն յատկացնել, որպէսզի ամեն անգամա-
ներկրայ սրտիւ իմ նամակներս գրեմ: Ես իմ
մասին կը յուսամ որ պիտի կարենամ շարունա-
կել, և կարծեմ թէ բաղձանքս և խոստումս առ-
այս՝ մի բաւական վստահանալի երաշխաւորու-
թիւն կարելի է համարուիլ. իսկ քո մասին կը-
պասեմ պատապիսանիդ: 0՞ն ուրեմն ի գործ ։
ի՞նչ պարտին լինել այժմ առաջի պատեհութք
տալիք տեղեկութիւններս, եթէ ի սկզբան քա-
ղաքականութե պոչէն բռնելց որ յանդգնիմ,
լաւ գիտեմ որ այդ ճիւազը զիս փոսէ ի փոս
և վերապէ ի վիրապ քարշեալ տանելով՝ վերջա-
պէս զիս մի անդունդի մէջ կըդահավիժէ և
գլխիս մի փորձանք կըտեղայ, (թէև ատենին
այս մասին ալ հարկ եղածն գըրելու մնադիր եմ)՝
Ուստի առ այժմ ցանկալի է ինձ յաւէտ քա-
ղաքիս վրայ յարգելի ընկծերցողաց մի քիչ տե-
ղեկութիւն հաղորդելով շատանալ ուրիշ ան-
գամ այլեայլ խնդրոց վրայ գրելու յուսով և
խոստմամբ :

Basel-, Զուլիցերիոյ ՀՅ Քանթօններէն միոյն
գլխաւոր քաղաքը Հռէնոս գետոյն երկու ափ-
անցը վրայ շինուած մի հարուստ, գեղեցիկ և
իւր շքեղ դիրքով ու հետաքրքրական պատմու-
թեամբն անուանի քաղաք է : Սորա շինութեան
ժամանակին մասին թէն սորոյդ տեղեկութիւն
կաւ, սահման առ հասառակ կրկանցուի ոռ Քոյս-

տոսէ 44 տարի յառաջ Հռովմայեցւոց ձեռամբ
գոյութեան եկած է Թօնս անուամբ : Պատմու-
թեան մէջ Պազէլ՝ Քրիստոսի 374 թուէն ի վեր
ծանօթ է մեզ. յայսմ ժամանակի Վալէնթինեան
Ա. Կայսրը աստ բնակեալ՝ քաղաքն բերդերով
ամրացոյց, յորմէհետէ ասի Basilie (թագաւո-
րական բնակատեղի) անունն ատացաւ : Այսպէս
Եւրոպական ամուր քաղաքաց կարգն անցնելով
սկսաւ Պազէլ զարգանալ և 1061 թուին ալ
կրօնական ժողովոյ մի աստ գումարուելուն առ-
թիւ՝ կաթոլիկ աշխարհին առջե յարգ ու նշա-
նակութիւն ստացաւ : Խաչակրաց արշաւանաց
ալ իրը կաթոլիկ քաղաք, մասնակցեցաւ Պա-
զէլ. Երկու եպիսկոպոսք՝ Ընկերութեամբ բա-
զում քրիստոնէից չուեցին ի դաշտն սուրբ
մարտին յերուսաղէմ։ Պատմութեան մէջ 1313
և 1348 թուականները ամենէն նշանաւոր են իրը
աղէտալի ժամանակ, յորժամ մի սարսափելի
հիւանդութիւն և ճակ կոչեցեալ, որ գրեթէ այն
ատեններն բոլոր Եւրոպան այցելեց, բնակչաց
մեծ սպառում պատճառեց, և 1356ին ալ մի
ահուելի Երկրաշարժ բոլոր քաղաքը ահուդողի
ենթարկեց : Սկ մահին ճիրանաց զոհ եղողնե-
րուն թիւը կլորիկ հաշուով 14.000 եղած է կը-
սեն . թիւ մը, որ այն ատեն թերեւս քաղաքին
բնակչաց կէսը կըկազմէր : Խեղճ ժողովուրդը
շուարած կեցած էր, զի ոչ սորա պատճառն գի-
տէր և ոչ ալ իւր դարմանը . և սակայն մոլե-
ռանդութիւնը և առասպելաբանութիւնը՝ ինչ-
պէս ամեն դարուս մէջ, նոյնպէս ալ այս մի-
ջանին . ժողովաւ որ եան առ կայս թե նու ն

առ թիւ պատիւ ունեցաւ օգ սոտա. Սուլի անին
ներկայանալու , և զինի մի քանի աւուրց՝ Հէր-
սէկովինի Վայի վաե. Աւէ փաշային հետ մեկնե-
ցաւ , ի կաչք վերադառնալու :

—Պետական խորհուգոյ նախագահ վեր-
վեր փաշան՝ որ կայսերական վերաբեսչի պաշ-
տօնիւ ՚ի Հերսէկոմին կըդ անուեր, նմանապէս
վեր. Շէֆքէթ և Հալիլ զինուորական փաշաններն
և օգոս. Ոուլիմ անըն բանակի օգնական զուժմա-
խալիլ փաշան՝ ամսոյս ցին գարձան ՚ի Կ. Պօլիմ:

Ա Զ Գ Վ Ա Յ Ի Ւ

կ. Պօլսոյ ՓՈԽՆՁ լրագրույն մասսայու 17 թուղթն
մէջ հետեւեալ կարեսոր յօդուածն կընթեռ ա
նումք 'ի մասին ազգային գործոց բաղկացիու-

«Մինչև ցանդ գործադր բռնած չեն իդմիթէ
ինդրոյն համար Պատրիարքանի տուած հրա-
հանգներն»:

«Այս շաբթու , արտաքին գործոց վահանիալ
նախարարին՝ կողմանէ՝ գիր՝ մ՝ եկալ Պատրիար-
քարան , որով Նորին Վնեմութիւնը կը ժանացա-
նէ թէ հարկ է անաշառ և արդարաւէք մէկը
անյսապաղ Խղմիթ ղյկել՝ ընորդական գործողու-
թիւններն ըստ օրինի կատարելու համար : »Այս
դրսոյն հետ , իզմիրի երկիու կուսակցութիւննց
գրերը զրկած է Պատրիարքարքութեան , և գիտողու-
թիւն կը նէ թէ արդէն եզած ընտրութիւնը .
Սահմանադրութեան արամանդրութեանց համա-
ձայն չէ , թէ ինչ ինչ զեզծումներ եղած են , և
թէ ողջամիտ և երևելի մասը իրաւամբ կը ըս-
դոքէ , թէ եւ ժողովրդեան մեծագոյն մասն ար-
դէն կատարուած ընտրութեանց կողմը կագըտ-
նուի և վաւերացումը կը պահպանի :

Նսրին Վեմաքթէնը միանդ ամսոյն կազմա-
բարէ թէ ազգայն տոմապներն ու արձանա-
գրութիոնները՝ բացաքական ժողովով հնարին
մէկ քանի անդ տևոց յանձնել պատշաճ է : Եւ
կը պատռուիրէ Պատրիարքաբանի, որ գրուի առ-
ջ. Գեղրդ աւագ քահանայ տեղայն, որ գիւնաւոշ
բական տրոց համար կտղմեալ յանձնաժողովն
զ ումարնան որ և է ընդդիմութիւն արմաւու
զուշանայ : Ահա այս է նորին կմեմութեան
գրոյն նմանաթը :

— Դարձեալ յիշեալ բադ ըստ պատուի թուշան
մէջ կըսէ թէ՝ (Ա. Պօլսոյ ուղղ ային) Քայլաբաւկան
ժողովոյ անդամներէն Եպացեան միծա. Մկրտիչ
է Փէնտի բարեհաճեր է բաւական գումար (թէ)

թիւն փութացին . և ահա խսկըն մի լուր տառ
բածուեցու , իրը թէ քաղաքին Հնէմի գաղջ
թականները աղրիւներն թունեարած ըլլան
առ ի յաղեցաւնն խւեանց ատելութեան ըլլ-
գացմանց առ քրիտոննեայս , որոյ հետեանքն
այս եղաւ որ խեղճ զաղիթ ականութիւնը փողու-
վորեան հայած անոց նեթ արկածեցառեամիսնայ
կերպին . քաղաքին սահմաններէն արքունու եցաւ
Տիանն էինդ երորդ դարուն սկիզբները մի ահեղ-
հրդեհ գրեթէ քաղաքին մեծ մնոր միխոյ կոյ-
տի վերածեց . Ուրիշ երկու նշանաւոր իրողու-
թիւնք ես , որ նոյն գարուց կը միջրարերին ,
հետեւալքն են . Առաջինն մի եկեղեցական ընդ-
հանուր ժողով (Քօնուիլ) որ 1431—1448 աստ-
տեղի ոճեցաւ ի ներկայութեան 11 կարգինա-
լաց , 3 պատրիարքաց , 90 բարձրաստիճանն եւ-
կերպեցականաց (բրելս) և այլ վարդ ապետաց
(առքիթօր) . Նիստերուն մասնակցուաց միջին թիւը
զրեթէ 400 եր և նոյն խոկ կայսր Սիկենանտ
(1410—1437) մի ամբողջ տարի ի Պաղչէ միալով
այլոց իշխանաց հետ , ժողովոց ներկայ գտնուե-
ցաւ . գալով միւսին , ուր աւելի վսկէ է քան
զառաջինն : Ով որ մի անդամ պատմութեան
թերթ երն թղթ ատած է , նկատած է անշուշտ
այն մի քանի տողերն , որք ի յիշատակ 1300
Հելլետիացի քաջաց գրեալ են , նոցա՝ գաղիա-
կան 44,000 հոդիէ բաղկացեալ հժկու բանակին
(բրել հրամանատարութեամբ օֆէն զօրապետին)
դէմ ցոյց տուած . գիւցադրական արիութիւնը
և չերմեռանդ հայրենամիջրութիւնը գարուց ի
գարս անմռուաց սրահելու . և անմիհայնելու

վախ տալ կեդընական մնառուին , որ վերջին
օրերս չափազանց անձնութեան մէջ կըդառնուի
և իրեն հետ յարաքերութիւն ունեցազներուն
գանգատանաց տեղի կուտայ :

—կ. Պոլսոյ ազգային լրատիրներէն կըտեղե-
կանամք թէ յիշեալ մայրաքաղաքին Յունաց
Պատրիարքին և Պատրիարքաց էկզարքին Փոխա-
նորդ վարդապետք՝ Ա. Ծննդեան տօնախմբու-
թեանց առթիւ Հորհաւորական այցելութիւն
ընթլու գնացեր են՝ Պատրիարքականն մեր :
ուր՝ ի բացակայութեան տէր Ներսէս սրբազն
Պատրիարքին, արժանաւոր յարդանօք ընդուն-
ուեր են . ի պատրիարքական Տեղակալ և ՚ի
պատրիարքական Փոխանորդ. Ա. Հարց :

— Ծառաւիոյ գեսպան վմբ. Իկնաթիրէվ զօրա-
պետն ևս բարեհաճեր է Ս. Ծննդեան առաջին
օրն անձամբ շնորհաւորութեան երթալ մեր ա-
մենապատիւ Ս. Պատրիարքին . որ՝ ՚ի Պատրիար-
քարանն չդանուելով, և Տեղապահ ու Փափա-
նորդ Ս. Հարք ևս ՚ի Ս. Եկեղեցին գտնուելով
ժամերդութեան պատճառաւ, Ն. Վսիմովթիւնն

ժամանակութիւնը սահմանավայրեաւ, յ զանազան լուս
իւր այցաքարտն թող տալով մեկներ է :
—Պարսից գետպան վսե . Հաճի Շէյխ Մոհամեդ
Խանն ևս, որոյ մարդատէր քաղաքավարութիւնն
յայտնի է ամենուն, փութացեր է գետպանա-
տան. առաջին թարգմանն յուղարկել՝ ի Պատ-
րիարքարան մեր՝ իւր կողմանէ Ս. Ծննդեան
աօնախմբութիւնն մեր սրբազն Պատրիարքին
շնորհաւորելու համար :

— Տփխիսու ՄԵՐՀ Հայուսանի պրադիրն Գաղղից
Ա Ա Կ կոչուած կրօնական թերթէն քաղելով
կըծանուցանէ , թէ Յանտարքնան Ստեփան Ե-
պիսկոպոսն և Յովհաննէս Հովուեանց , որք Ս-
էջմիածնէն 'ի Կ Պօլիս գալով , անտի 'ի Հռոմ
գնացեալ էին , այս մայրաքաղաքին մէջ իրենց
Հայոցնի , այլինքն Հայաստանեայց ու զգափառ
ու բրգ հաւատքն ուրանալով , Պատպական կրօնն
ընդուներ են հրապարակաւ :

Վանայ տո աչնորդական Փխանորդն անցեալ
շարթու գրեթ է Պատրիարքարան, թէ Խիզա-
նու Շէյխ Ճէլալէտին անուն բազմածահօթ-
րունաւորն՝ իւր բնակած Քէսան գիւղի հայազգի
մանկամարդ կիներն ժողովելապավ, օրն ի բուն
իւր անձնական գործոց համար ձրի աշխատցու-
նելին յետոյ, երեկոյին ալ այդ խեղճերն իւր
սպասաւորաց Ակել կուտայ, և ապա կարձակէ
իրենց տեղիքը :

Համար՝ ։ Սոյն ճակատամարտը տեղի ունեցաւ ի
26 Օգոստոս 1444, քաղաքին արևելքան կողմն
Ա. Յակոբ կոչեալ թաղին առջև, յորում այժմ՝
մի մարմարեայ ճարտարարուեստ հսկայ և շքեղ
արձան (փորագրեալ ի Հռոմ) մի պարզ արձա-
արձանագրութեամբ «հոգի մեր անմահ Աստու-
ծոյ, մարմին մեր՝ թշնամւոյն» այն փառաւերը
յուղթանակն, զոր անկետալ դիւցազունք իրենց
արեամբ և մահուամբ ի վերայ թշնամւոյն տա-
րին, անցորդին կըներկայացնէ : Այսափ տե-
ղեկութիւն քաղաքին անցելոյն նկատմամբ բաւ
համարելով, կուզեմ մի քիչ ալ ներկային վրայ
խօսիլ: Պազէլ այժմ Եւրոպիոյ միւս փոքր վա-
ճառաշահ և հոյակապ քաղաքներէն և ոչ իսկ
բանիւ մ'ալ եւտ մնացած է, և կրնամըսել որ
մանաւանդ իւր իւնիվէրոյիթէով, բազումն կը-
գերազանցէ . ասի 1460ին հաստատուած է և
մինչեւ ցարդ շատ հռչակաւոր գիտնականաց օ-
րորանն եղած է . ունի 4 ֆավիլիթէ, այսինքն
աստուածաբանական, իրաւաբանական, բժըշ-
կական և փիլիսոփայական: Բնակչաց թիւն այժմ՝
50.000է կըհանի, որմէ 12.000ը կաթոլիկ են,
Եկեղեցիք, բարձրագոյն ուսմանց վարժարանք,
թանգարանք, դրատունք և տպագրատունք
քաղաքին հոյակապ շենքերուն դվասւորներն
կըկազմեն . սոցա մէջ նշանաւոր են Մայր Եկե-
ղեցին, որ 10րդ դարու ճարտարապետութեան
գործ է, մի ահաբեկն շնուածք երկու հսկայ
զանգակատուններով և շքեղ պալականկար պա-
տուհաններով. յետոյ հնութեանց թանգարանը
ճոխ հաւաքածուներով յորս նշանաւոր են 2—3

Հարստավհարութիւննց քննութեան յանձնաժողովին զրկեց է՝ այս սոսկալի խժդժութեան նընկարագիրը պարունակող թուղթն, ինչպէս նաև վանայ վիճակին մէջ գործուած ուրիշ հարստա հարութեանց տեղեկագիրը, զոր յիշեալ առաջնորդ անան փոխանորդն ընդ սմբն հստորուած է

Անշուշա մօտեցած են այն երջանիկ օրերը,
յորս գաւառները բարորովին աղատ պիտի տես-
նենք՝ կայսերական բարեխնամ կառավարութե-
կամաց ու հրամանաց հակառակ տեղի ունեցած
այսպիսի վայրագ ու վայրենի հարստահարու-
թիւններէ, որոց ժայռերն իսկ չեն կինար տո-
կալ, ուր մնաց մարդ կային սիրտ մարդ կային
գութ ու դորով, ՓՈՒՆՉ

Կրամեմք թէ կ. Պօլսոյ ամենապատիւ սրբա-
զան Պատրիարք Հայրն մեր՝ ամսոյս ցիս ացե-
լութեամ գնացեր է Յունաց Ս. Պատրիարք Ա-
նորա հետ խորհրդակցելու համար ՚ի մասին
զինուորական տուոց, արագիի, կտակի, և այլ մի-
քանի կարևոր խսդուոց; որոց վըսայօք Բարձրա-
գոյն Դուռըն ծանուցագիր յուղարկաց է ոչ-
մահեմտական հասարակութեամսց գլուխներուն,

Կըսուի մէ Պուլզարաց հասարակութիւնն ո-
րաշեր է աղերսագիր մատուցանել Բարձրագյն
Դրան, որպէսզի փօխանակ դինուորական արց,
զինուոր առնու Պուլզար ժաղովրդ էն :

Յունաց ազգային ժողովոյն մշջ ևս զինուոր
տալու առաջարկութեան վրայօք երկար վիճա-
բանութիւն եղեր է, կըսեն, բայց առկային
խնդիրն չէ որոշուեր :

Գալով մեր ազգային վարչութեան, առաջին
Պատրիարքացանի մասնաժողովով մէջ, կըսէ
ՓՈՂՆԶ, այսպիսի կարծիք մը՝ այսինքն փոխանակ
զինուորական տրոսց զինուորակ տալու դիմաւոր-
ութիւն մի երեան ելած չէ ցարու:

«Սակայն նկատեմք, կըյաւելու յիշեալ լրա-
գիրն, թէ ոչ միայն մեր, այլև ուրիշ ազգաց
մէջ այս օրերս Ձերմ խօսակցութեան առարջաց
եղած է այս խնդիրը։ Ոմանք Լաւ կըհամարին
զինուոր տալ. այլք՝ որոյ թիւը շատ է, զինուո-
րական տրոց վճարումն, բայց դիւրին մեթո-
տով, օգտակար կըհամարին»։

Հազարամեայ մուշեայ.ք (Պմոսեալ մարմինք Ե-
գիպտացւոց), յետոյ քաղաքային հիւանդանոցը

որոյ շենքը խիստ ընդարձակ է և ատենօք կոմ-

սի մի պալատն եղած է . ի վերջոյ Առաքելական
աստուածաբանական ճեմաբանը հարուստ գրա-
տունով և թանգարանով, որոց իր բաքանչիւ-
րին հաւաքածոյից մէջ ու հայկական գրական-
ութեան , հագուստին և այլն , նշխարներ չեն
պակսիր . մանաւանդ գրեանց մէջ բաւական ին-
քեկորներ կան , զորս ազգային գրագետ հազա-
րապետ վետ . Միքայէլ Մ. Միանսարեանց , իւր
1874 թուին յԵւրոպայ ըրած ճամփորդութեան
առթիւ քաղաքու եկած ատեն , զննեց : Մոյն ճե-
մաբանը 1815ին հաստատեալ է և ընկերութեան
մը ծախիւք կը կառավավորուի , որով աշակերտաց
դաստիարակութիւնը ձրի է և այսպէս ուսման
ընթացքը , որ ճ տարի կը տեսէ , ամեն ազդի ե-
րիտասարդաց դիւրամատշելի եղած է : Հայ
երիտասարդներն ալ արդէն այս բարենպատակ
մարդաբարձրական հաստատութեան մէջ ընդու-
նելութիւն գտած են և այժմ երեք ուսանող
ներ կան , որոցմէ մին փուելու երջանիկ բարե-
բաղդութիւնն ունի քո թղթակիցդ : Գալու
ընկերութեանց , սոյա թիւը ստուգիւ մեր երի-
տասարդութեան ուշադրութեանը յանձնել
արժան է . ասի 60ի կը հասնի , որոնցմէ իւրա-
քանչիւրն իւր նպատակն ունի . մին կրօնական
միւսը գրականական , մէկ ուրիշը աղքատ հի-
ւանդներն խնամելոյ , և այլն և այլն զի՞ն
կերութիւններն Պաղէլցուոց քաղաքական և ըն-
կերական կենաց անդին մարդաբիտներն են ը-

